

УДК 330.341.1

ШЛЯХИ ПРИСКОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІННИЧЧИНИ

К. е. н., доцент Т. В. Сердюк, В. О. Тодосієнко

Інститут БТЕГП

Вінницького національного технічного університету

Запровадження ринкових відносин в Україні, гостро висвітлює загальну для перехідних економік проблему – не ефективне використання наявних ресурсів, витратність виробництва на мікро- та макрорівні, що в свою чергу призводить до неконкурентності продукції. І як наслідок за даними World Economic Forum (WEF) Україна займає незавидне 86 місце у щорічному рейтингу конкурентоздатності економіки, залишивши позаду тільки бідні країни Африки, Латинської Америки і найбільш депресивні держави СНД [1].

Саме інноваційний шлях розвитку економіки здатен забезпечити конкурентоспроможність продукції шляхом постійного оновлення технології, товарів і послуг різноманітного призначення, стабілізацією і розширенням ринків збуту, ефективним використанням науково-технічного потенціалу і стимулюванням його росту.

У розвинених країнах частка секторів економіки з інтенсивним використанням інтелектуального капіталу сьогодні складає понад 50% і ця цифра постійно зростає. В цих же державах 80-95 % приросту валового внутрішнього продукту припадає на долю патентів, «ноу-хау», використаних в найсучасніших технологіях. Нині у світі діють понад 4 млн. патентів на винаходи. Прибутки від продажу ліцензій на запатентовані об'єкти права промислової власності складають фантастичну суму – понад 100 млрд. дол. США [2].

У деяких випадках науково-дослідні розробки дають дуже високу віддачу. Наприклад, розробки у галузі волоконної оптики дають віддачу на рівні 423% (але це вважається не типовим). В багатьох галузях віддача від досліджень оцінюється у межах від 30 до 80%. За даними американських вчених віддача від інвестицій в інновації за останні 30 років складає в середньому 56%, тоді як ефективність звичайних інвестицій – приблизно 16%.

За прогнозами вітчизняних науковців для відродження економіки України необхідний обсяг інвестицій сягає 40 млрд. доларів. Станом на 2004 рік за роки існування незалежної України іноземні інвестиції склали 7 млрд. доларів, що значно менше ніж потребує економіка країни. Таким чином на одного українця приходится близько 130 дол., тоді як на литовця чи словака понад 2000 доларів.

Відповідно до програми економічного і соціального розвитку Вінницької

області у 2003 році в промисловості області впроваджено 309 нових технологічних процесів, придбано 10 нових технологій та 2 ліцензії, а обсяг виробленої інноваційної продукції складав лише 2,8%. З початку інвестування в цілому в економіку області залучено іноземних інвестицій на суму понад 60,2 млн. доларів, що в розрахунку на жителя області становить 34,3 дол.. Приведені цифри свідчать про недопустимо низький рівень інвестиційно-інноваційного розвитку Вінницької області.

Це пояснюється наступними негативними тенденціями:

1. В області впроваджуються переважно технології і винаходи відносно прості і завершені, для яких матеріали і технічні пристрої легко відтворити на підприємствах, що випускають аналогічну продукцію. В число таких інновацій по статистичній звітності попадають нові зразки одягу, цукерок, тощо. Саме тому інноваційні розробки не забезпечують суттєвого прискорення економічного розвитку Вінницької області.

2. Практично відсутнє впровадження складних технологій, що вимагають участі розробників не тільки в розробці і першому випуску виробів, але й у наступному процесі удосконалення технології. Це означає, що заводам не передаються знання і досвід розробників, якого так бракує підприємствам.

3. На роботи по проведенню попереднього комплексного вивчення фінансових і ринкових перспектив розробок і доказу їхньої майбутньої економічної і технологічної переваги (маркетингові дослідження) витрачається 1,8% витрат на інновації тоді як світовий досвід витрат на маркетинг інновацій свідчить про рівень витрат біля 25% .

До основних проблем також можна віднести: низький рівень комерціалізації результатів наукових досліджень; відсутність ефективних зв'язків науки і виробництва; повільний і безсистемний розвиток мережі сучасних інноваційних структур (технопарків, бізнес-інкубаторів), інших організацій інноваційної інфраструктури; відсутність прошарку малого інноваційного бізнесу.

Зрозуміло, що для забезпечення сталого і стабільного розвитку регіону необхідно спромогтись вирішити поставлені проблеми. Але все ж впроваджуючи, розвиваючи та стимулюючи інноваційну діяльність на Вінниччині, необхідно перш за все орієнтуватись на її агропромисловий потенціал. Необхідно зважати на той факт, що чорноземні ґрунти займають 42% площі Вінницької області. Враховуючи це інноваційний процес в агросфері необхідно здійснювати в таким чином:

По-перше: впровадженням новинок в меліорацію (зрошення) та посів орних угідь. Відновленням та створенням нової селекційної бази області. Перетворенням та розвитком на інноваційній основі агроінфраструктури та її логістичного забезпечення;

По-друге: інвестиційне забезпечення (фінансування) першого напрямку можна здійснювати за рахунок продажу чорнозему (зокрема у східні регіони України).

Легалізація тіньового капіталу для інноваційних проектів та наукових

розробок або проведення податкової амністії для коштів, що інвестуються у науково-інноваційну сферу сприятиме надходженню іноземних інвестицій через повернення вивезених раніше коштів з України. Іншим дієвим фактором покращення інвестиційно-інноваційного розвитку економіки є активізація внутрішнього ринку за рахунок розвитку фондового ринку інноваційних компаній. Важлива роль при цьому відводиться вдосконаленню системи оцінки об'єктів інтелектуальної власності, ефективної приватизації наукомістких підприємств.

Безумовно, що прискоренню інноваційного розвитку сприятиме створення ефективної системи інноваційного кредитування та інвестування, прийняття законодавчо-нормативних документів щодо її правового та фінансового функціонування. Для утвердження ефективної національної моделі розвитку необхідно також посилити систему охорони інтелектуальної власності, забезпечити інтеграцію в європейські структури інтелектуальної і інформаційної безпеки, здійснювати орієнтацію системи освіти і науково-технологічних досліджень на інноваційні проекти та комерціалізацію науково-технічної продукції, гарантувати забезпечення підтримки молодих вчених з метою ліквідації відпливу "умів", тощо. Пріоритетом державного піклування і гарантією сталого економічного зростання в країнах з розвиненою економікою були фундаментальні наукові дослідження. У більшості розвинених країн світу держава бере на себе 20-50% національних видатків на науку. В останні роки частка наукових видатків у загальній сумі державного бюджету становила у США – 6-7%, ФРН, Великобританія, Італія, Франція 4-5%. В Україні ця цифра значно менша. Зростання економіки України, надходжень до бюджету забезпечить можливість спрямувати більше коштів саме для інноваційного розвитку.

ВИСНОВКИ

Розмір отриманих інвестицій в економіку України є надзвичайно низьким. Вінницька область входить в групу аутсайдерів, щодо залучення іноземних інвестицій. В умовах жорсткої економічної конкуренції та глобалізації економіки з метою розвитку конкурентноздатної продукції в Україні має бути здійснено корінний перелом до інноваційно-інвестиційного розвитку. Держава має здійснювати пряме фінансування інноваційних проектів та стимулювати інвестиції в інноваційні проекти з боку приватних і державних підприємств шляхом створення пільгових умов для підприємств, які впроваджують прогресивну техніку і технології, а також здійснюють науково-дослідну діяльність.

1. Финансово-экономический еженедельник "Инвест Газета".
2. Паладій М. Інноваційний шлях розвитку українського суспільства потребує нової економічної стратегії //www.patent.km.ua